Zwolle

Raadsvoorstel

Datum 15 oktober 2024

Onderwerp Gebiedsvisie Zuidwestelijk kwadrant
Versienummer 1

Portefeuillehouder Anja Roelfs

Samenvatting
Het Zuidwestelijk kwadrant is één van de focusgebieden van het Stadshart. Het omvat de Ossenmarkt met de Peperbus en de OLV-basiliek, de Voorstraat, de Kamperstraat, de Jufferenwal en de Eekwal. De Kamperpoortenbrug en de Nieuwe Havenbrug vormen de verbinding met de Pannenkoekendijk en de Singel. Met deze gebiedsvisie wordt nadere invulling gegeven aan de ambities en doelen van het Ontwikkelprogramma Ons Stadshart van Morgen 2022, de Uitvoeringsagenda 2023, de Mobiliteitsvisie en de Parkeerstrategie 2040.

Het doel is onder andere de noodzakelijke verbetering van de fysieke leefomgeving met meer vergroening en betere verblijfsgebieden voor voetgangers, fietsers en bezoekers aan de binnenstad. Daarvoor is het nodig ruimte te maken op straat door het gebied onder andere autoluwer te maken. De herinrichting zorgt ook voor een betere sociale veiligheid en verkeersveiligheid. Er is in 2023 en 2024 uitgebreid geparticipeerd met bewoners, ondernemers en belangenorganisaties over de gebiedsvisie. De participatie met bewoners van de Eekwal bestaat al langer onder andere nadat de bussen verdwenen. Participatie met de bewoners van de Ossenmarkt kent ook eerdere stadia.

De gebiedsvisie vormt een leidraad voor de herinrichtingsplannen per straat. De participatie hierover vindt plaats met op te richten werkgroepen bestaande uit ondernemers en bewoners. In 2025 wil gemeente Zwolle deze inrichtingsplannen afronden en vanaf einde 2025/begin 2026 starten met de daadwerkelijke aanleg, te beginnen bij de Ossenmarkt.

Financiële gevolgen

Betreft doel	612 Nieuwe ruimtelijke initiatieven op niveau van projecten en initiatieven
Begroting wijzigen	Nee
Budgetnummer	54000761

Bijlagen
1. Gebiedsvisie Zuidwestelijk kwadrant
2. Verkeersonderzoek Zuidwestelijk kwadrant en memo verkeersveiligheid Eekwal
3. Participatiejournaal

Openbaarheid
☒ Openbaar
☐ Geheim

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:
1. De gebiedsvisie voor het Zuidwestelijk kwadrant vast te stellen.

2. Kennis te nemen van het verkeersonderzoek inclusief bijlagen.
3. In te stemmen met de herinrichting van de rijbaan Eekwal; de weg wordt versmald, verkeersveiliger gemaakt en blijft toegankelijk via de beide bruggen. Er komt door de ruimtewinst een sterk vergroende inrichting.
4. Kennis te nemen van het participatiejournaal.

Inleiding
Voor de openbare ruimte van het projectgebied Zuidwestelijke kwadrant wordt een transformatie voorgesteld met als doel om een samenhangend, uitnodigend en groener verblijfsgebied te creëren met meer aantrekkingskracht voor bewoners, ondernemers en bezoekers. Er ontstaat meer ruimte en toegankelijkheid voor de voetgangers en fietsers en het parkeren op straat zal worden verplaatst naar alternatieve locaties zoals de buurthubs.

Deze gebiedsvisie geeft vorm en uitgangspunten voor het plangebied. De uitwerking vindt plaats in herinrichtingsplannen op straatniveau waarbij gemeente samenwerkt met bewoners en ondernemers in werkgroepen. Daarna wordt de daadwerkelijke fysieke aanleg gerealiseerd.

Met deze aanpak wordt een bijdrage geleverd aan het tegengaan van hittestress, verbeteren van het woon- en leefklimaat, versterken van de verkeersveiligheid en de culturele sector. Er ontstaat een toekomstbestendig stadsdeel als verbinding tussen de historische binnenstad en de Singel.

In 2024 heeft de gemeenteraad vragen gesteld aan het college van B&W over de voortgang van de plannen voor de Ossenmarkt en de Eekwal. Ook zijn er vragen gesteld over de verkeersveiligheid op de Eekwal. Het college van B&W besluit binnenkort welke tijdelijke maatregelen voorafgaande aan de definitieve herinrichting van de Eekwal worden gerealiseerd en zal de gemeenteraad daarover informeren. Gemeente is in gesprek met omwonenden over de tijdelijke maatregelen.

Kader
- Mobiliteitsvisie 2020-2030 ‘Mobiliteit brengt Zwolle verder’, vastgesteld door de gemeenteraad op 16 december 2019
- Omgevingsvisie ‘Ons Zwolle van Morgen 2030’, door de gemeenteraad van Zwolle vastgesteld op 13 september 2021.
- Ontwikkelprogramma ‘Ons Stadshart van Morgen’, vastgesteld door de gemeenteraad van Zwolle op 23 mei 2022.
- Uitvoeringsagenda ‘Ons Stadshart van Morgen’, vastgesteld door de gemeenteraad van Zwolle in februari 2023.
- Parkeerstrategie 2040, vastgesteld 18 december 2023.

Beoogd effect
De gebiedsvisie dient als kader voor de herinrichting van de straten en stegen in het Zuidwestelijk kwadrant en draagt daarmee bij aan de ambities en doelen van het Ontwikkelprogramma Ons Stadshart van Morgen 2022, de Uitvoeringsagenda 2023, de Mobiliteitsvisie en de Parkeerstrategie 2040. Er komt meer groene ruimte voor ontmoeten, schonere lucht en hittestress reductie in een drukkere binnenstad. Er komen aantrekkelijker verblijfsgebieden, meer ruimte voor voetgangers en fietsers en een gezonder woon- en leefomgeving.
De herinrichting van de rijbaan Eekwal wordt fasegewijs aangepakt ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit, verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Er wordt binnenkort gestart met de aanleg van tijdelijke maatregelen gericht op snelheidsverlaging en beperking doorgaand verkeer vooruitlopend op de definitieve herinrichting.

Argumenten
1.1 De gebiedsvisie Zuidwestelijk kwadrant geeft invulling aan de ambities uit het Ontwikkelprogramma ‘Ons Stadshart van Morgen’.

In de gebiedsvisie wordt ingezoomd op een integrale aanpak en de vijf ontwikkelprincipes uit het Ontwikkelprogramma Stadshart vormen de basis.
1. De gezonde, groene en water robuuste deltastad
2. De duurzame en circulaire stad
3. De ondernemende en creatieve stad
4. De stad met de menselijke maat
5. De bereikbare stad

Meer groene ruimte zorgt voor ontmoeten, schonere lucht en hittestress reductie in een drukkere binnenstad. Het geeft een aantrekkelijker beeld en een gezonde woon- en leefomgeving. De Singel

heeft hier ook een belangrijke positie in. We werken aan een duurzame samenleving door te focussen op klimaatadaptatie, vergroening, sociale inclusie en circulariteit. We sluiten aan op het STOMP-principe en geven prioriteit aan lopen en fietsen waardoor we autoverkeer verminderen. Door betere verblijfsruimtes ontstaan meer mogelijkheden voor nieuwe ondernemers en creatieve impulsen.
Een aantrekkelijke openbare ruimte draagt bij aan een vriendelijke, toegankelijke en mensgerichte leefomgeving en stimuleert ontmoetingen en reuring waardoor de sociale veiligheid toeneemt.
De binnenstad blijft bereikbaar voor auto's en het parkeren zal zoveel als mogelijk plaatsvinden aan de randen van het centrum in geclusterde parkeervoorzieningen, de mobiliteitshubs. Voor mensen met een fysieke beperking blijft de binnenstad vanzelfsprekend toegankelijk om te parkeren.

Het Zuidwestelijke kwadrant wordt begrensd door de Melkmarkt, Luttekestraat en een deel van de Singel. Het gebied heeft met de historische gevels, straten en de Peperbus en de Onze Lieve Vrouwe Basiliek als middelpunt veel kwaliteit. De straten hebben echter te brede rijbanen en smalle stoepen. De openbare ruimte is op veel plekken sterk versteend en is er relatief weinig groen. Er is op verschillende plekken achteruitgang en mede door matige sociale controle enige verloedering.

- Het doel van de Ossenmarkt is om te transformeren naar een gebied met meer groen en verblijf. Het krijgt een uitgesproken sfeer dat past bij de iconische status van de Peperbus en OLV Basiliek.
- De Voorstraat, Kamperstraat en Jufferenwal worden versmald en beter toegankelijk gemaakt voor voetgangers en fietsers en sluit aan op de fietsroute Koestraat-Kamperstraat-Jufferenwal.
- De Eekwal krijgt een verbeterde inrichting met vooral een verkeerskundige aanpassing.
- De overige delen worden gekenmerkt door 'groene dwaalmilieus' met als mogelijk geveltuinen.

1.2 De gebiedsvisie geeft een kader voor de inrichtingsplannen
Om uitvoering te geven aan de gebiedsvisie zal met de vaststelling hiervan randvoorwaarden en uitgangspunten bekend zijn om concrete invulling te geven aan de herinrichting per hof, straat en steeg. Keuzes voor specifieke plaatsen voor groen, verlichting, straatmeubilair en materialisatie wordt uitgewerkt in een inrichtingsplan.

2.1 Het verkeerskundig onderzoek geeft inzicht in de verkeersveilige bereikbaarheid van het zuidwestelijk kwadrant.

Tijdens het voltooien van de gebiedsvisie is een nader verkeerskundig onderzoek uitgevoerd naar het toekomstig functioneren van het Zuidwestelijk kwadrant. Het onderzoek heeft voor het gebied en direct erom heen zes thema's onderzocht:

- Routering-bereikbaarheid: de routes die verschillende gebruikers kunnen nemen om ergens te komen, oftewel de bereikbaarheid van het Zuidwestelijk kwadrant;
- Intensiteit/kwaliteit: inzicht in het gebruik van de routes en de kwaliteit van de routes;
- Verkeersveiligheid: er is ingezoomd op de wisselwerking tussen de verschillende modaliteiten (auto, fietser, voetganger) in het gebied met focus op de kruispunten;
- Omgevingskwaliteit: de verkeerskundige inrichting behoort passend te zijn bij de ambities voor de omgevingskwaliteit (wonen, werken en verblijven);
- Parkeren: bezoekers en bewoners parkeren in de huidige situatie op straat en op eigen terrein. Om ruimte te maken is gekeken naar het verplaatsen van het straat parkeren;
- Logistieke routes: behoud van goede mogelijkheden voor toeleveringen en afvalinzameling is cruciaal voor het functioneren van het gebied.

Het gebied moet bereikbaar blijven met de auto, zonder dat deze een groot deel van de openbare ruimte inneemt. Gemotoriseerd verkeer is te gast in het gebied en houdt rekening met overige weggebruikers. In het gebied worden een aantal aanpassingen voor de auto gedaan. Hiermee wordt het aantal verkeersbewegingen beperkt met behoud van de bereikbaarheid. Inwoners en werknemers kunnen altijd bij hun woning of pand komen en om te parkeren op eigen terrein.

Door op een nieuwe maar logische wijze te sturen via verkeersroutering verbetert de leefbaarheid.

- De rijrichting in de Voorstraat, Korte Kamperstraat, Drostenstraat, Halvemaansteeg en Van Hattumstraat wordt omgedraaid en 1 richting. Bestemmingsverkeer van en naar deze straten rijdt vanaf de Nieuwe Havenbrug het gebied in en verlaat het gebied via de Kamperpoortenbrug. Door deze wijziging is het niet meer mogelijk om vanaf de Kamperpoortenbrug via de Ossenmarkt de Blijmarkt te bereiken. Hiermee wordt ook voorkomen dat verkeer een ronde om de Peperbus gaat rijden.

- Alle gebouwen en objecten in het Zuidwestelijk kwadrant blijven bereikbaar voor nood- en hulpdiensten. Dat betekent dat we in de inrichting rekening houden met draaicirkels, opstelplaatsen en maximale blusafstanden. Voor hulpdiensten wordt overal rekening gehouden met een obstakelvrije ruimte van minimaal 3.50 meter breedte.
- Het gemotoriseerd verkeer op de Eekwal bestaat voor ruim 70% uit doorgaand verkeer en rijdt in de huidige situatie gemiddeld te hard. De huidige inrichting van de weg (brede rijbaan) nodigt uit tot overschrijding van de toegestane snelheid van 30 km/u. De Eekwal wordt heringericht zodat de inrichting weer aansluit bij de functie van de weg.
- Voor de herinrichting van de Eekwal zijn drie varianten opgenomen in de gebiedsvisie die zowel verkeerskundig als ook vanuit een ruimtelijke inrichting is beoordeeld.

3.1 Herinrichten van de Eekwal

Het onderzoek van Goudappel concludeert, dat er vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid of de hoge intensiteiten er geen aanleiding is om een verkeerskundige ingreep te doen op de rijbaan Eekwal. Maar om de voor velen ongewenste situatie, van te hoge rijsnelheden en te veel doorgaand verkeer, terug te dringen is een volledige herinrichting van de rijbaan gewenst. De Eekwal is onderdeel van de gebiedsvisie en de herinrichting sluit aan bij de doelen en ambities van de binnenstad. De weg is onderdeel van de verkeersstructuur van het Zuidwestelijk kwadrant. Aanpassingen hebben gevolgen voor andere straten, zoals de Kamperstraat en de Singel.

Fase 1 Tijdelijke maatregelen rijbaan Eekwal
Vooruitlopend op de start van de definitieve herinrichting worden er op korte termijn in samenspraak met de bewoners en ondernemers tijdelijke maatregelen getroffen. Het doel is om de snelheden te verlagen en de hoeveelheid doorgaand verkeer te verminderen. Deze maatregelen zullen passend zijn bij de definitieve herinrichting. Het college van B&W neemt hier binnenkort een besluit over. Beoogde start aanleg is begin 2025.

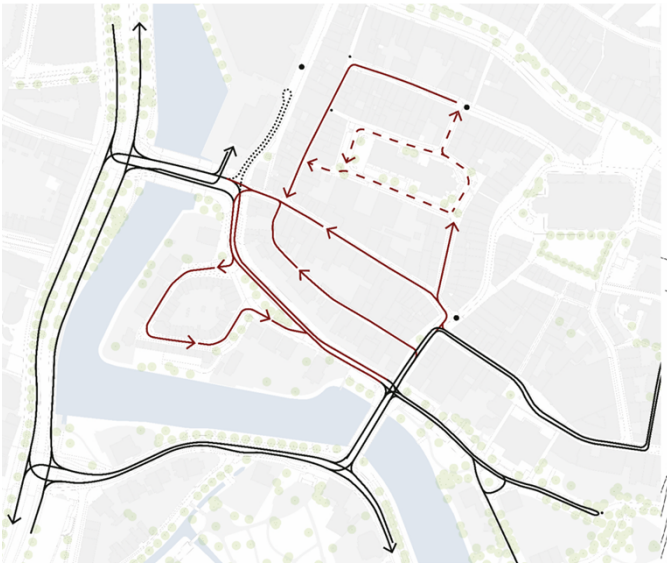
Fase 2 Definitieve herinrichting rijbaan Eekwal
De Eekwal geeft invulling aan de ambities voor vergroening, ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid. Er zijn diverse varianten onderzocht en opgenomen in de gebiedsvisie. Het betreft een volledige herinrichting van de rijbaan Eekwal tussen de Nieuwe Havenbrug en de Kamperpoortenbrug. De disbalans tussen de verouderde inrichting, het huidige gebruik en de huidige omgeving is de voornaamste oorzaak van de problematiek.

Alle 3 varianten voor de herinrichting zorgen voor een significante verbetering van de ruimtelijke kwaliteit, verkeersveiligheid en bereikbaarheid op de Eekwal. Het principiële verschil tussen de varianten voor de rijbaan Eekwal is het al dan niet ruimte geven aan doorgaand verkeer en de bereikbaarheid voor bewoners vanaf de beide bruggen.
Om een afgewogen keuze te maken beschouwen we het gehele gebied tot en met de Ossenmarkt-Voorstraat en niet alleen de Eekwal. Het Zuidwestelijk kwadrant wordt autoluwer, groener en er is meer ruimte voor voetgangers en fietsers. De ambities van een verblijfsgebied op de Ossenmarkt, een fietsroute via de Kamperstraat en het doortrekken van de Singelzone deels via de Eekwal heeft gevolgen voor het autoverkeer in het Zuidwestelijk kwadrant. De kruispunten bij de Nieuwe Havenbrug en de Kamperpoortenbrug kunnen dan op termijn ook compacter worden ingericht. Het autoluwer maken van de binnenstad is nodig om de doelen te realiseren.

Variant 0 wordt gezien als de beste integrale oplossing voor de Eekwal. De rijbaan wordt sterk vergroend, versmald, het straatparkeren wordt verplaatst en het doorgaand verkeer blijft mogelijk via de beide bruggen. Doordat er echter minder verkeersruimte overblijft, wordt de snelheid gedrukt en is het minder aantrekkelijk voor doorgaand verkeer. Beoogde start aanleg is eind 2026/begin 2027.

Variant 0:

Routering zuidwestelijk kwadrant

Ruimtelijke kwaliteit Eekwal

De keuze voor variant 0 is gebaseerd op afhankelijkheden die de komende jaren invloed hebben op het functioneren van de binnenstad, zoals:

- de resultaten van de plannen voor de Singel van Zwolle
- de voortgang en effecten van overige projecten in de binnenstad de komende jaren, waardoor afsluitingen een risico vormt voor de bereikbaarheid
- het monitoren van het gebruik van de Kamperstraat, deze mag op termijn geen ruimte bieden voor doorgaand autoverkeer

Fase 3 Afweegmoment voor de Eekwal

Omstreeks 2030 komt er een nieuw afweegmoment voor een eventuele afsluiting van de rijbaan aan één zijde volgens variant 1 of 2. De afweging is mede afhankelijk van effecten van overige projecten in en nabij de binnenstad op het verkeer en de leefbaarheid in het Zuidwestelijk kwadrant.

4.1 Participatie en draagvlak

Er is een zorgvuldig participatieproces doorlopen op basis van ‘HANZA!’. Eind 2022 is een klankbordgroep opgericht onder leiding van de gebiedsmanager en op basis van eerdere contacten met betrokkenen Ossenmarkt en Eekwal. In hoofdstuk 6 van de gebiedsvisie wordt specifiek stilgestaan bij de participatiemomenten en in de bijlage Participatiejournaal.
Er is veel tijd besteed en waarde gehecht aan de mening van alle belanghebbenden. Er is op verschillende manieren contact geweest. Via de klankbordgroep, inloopbijeenkomsten, specifieke groepen zoals bewoners Ossenmarkt en Eekwal, alsook diverse individuele gesprekken. Ook in de volgende fase, bij het maken van de inrichtingsplannen worden belanghebbenden weer betrokken in het participatieproces en gevraagd om actieve deelname en inbreng in 2 werkgroepen.
Zie ook onder het kopje ‘Maatschappelijk draagvlak en participatie’.

Alternatieve mogelijkheden
Er zijn momenteel diverse plannen, projecten en overlegplatforms. Het beïnvloedt elkaar en geeft in meer of mindere mate randvoorwaarden mee aan de inrichting van de Binnenstad. Dat zou nadere input kunnen geven aan de plannen voor het zuidwestelijk kwadrant maar het plan en de uitwerking ook verder in de tijd plaatsen. Gelet op de langjarige verwachtingen bij de bewoners van de Eekwal, het raadsbesluit begin 2022 en ook de raadsmotie over de Ossenmarkt uit 2021 is het doorgaan op de huidige koers het gevraagde besluit.

Maatschappelijk draagvlak & participatie
Er heeft een uitgebreid participatieproces plaatsgevonden op basis van de HANZA! -methode. Vanaf einde 2022 volgens de participatie welke in het journaal is beschreven. Bewoners, ondernemers en overige belanghebbenden zijn actief betrokken bij deze ontwikkeling. De inbreng van betrokkenen is verwerkt in de gebiedsvisie, zoals:

- het verbeteren van de vindbaarheid en oriëntatie van de Ossenmarkt en Peperbus;
- het verbeteren van de versteende straten en toevoegen van meer groen;
- verbetering van de sociale veiligheid nabij de Korte Kamperstraat, Muntsteeg en hoek Kamperstraat door de openbare ruimte sterk te verbeteren.

De klankbordgroep heeft consequent geadviseerd over de diverse varianten en ook de aanwezigen tijdens de informatieavonden voor bewoners en ondernemers.

Op 21 mei jl. was een laatste informatieavond als slot van het participatietraject voor de gebiedsvisie Zuidwestelijk kwadrant. Nadien hebben enkele bewoners zich nog gericht tot uw gemeenteraad met pleidooien voor aanpassingen van de Eekwal. Ook zijn er raadsvragen gesteld aan het college over de Eekwal. Het college heeft de toezegging gedaan om te onderzoeken of er tijdelijke maatregelen op de rijbaan getroffen kunnen worden. Momenteel vinden er goede gesprekken plaats met de bewoners en ondernemers over deze mogelijkheden.

Communicatie
Na vaststelling van de gebiedsvisie wordt de gebiedsvisie onder de aandacht gebracht via verschillende kanalen waaronder Zwolle.nl, de projectwebsite, nieuwsbrieven, sociale media, brieven en nieuwsbladen. Hierbij geven we ook een persbericht uit.
De belangrijkste stakeholders worden actief geïnformeerd over de gebiedsvisie en waar ze met de vragen terecht kunnen. Daarnaast nodigen we raadsleden en gebiedspartijen uit voor een toelichting en een rondleiding door het gebied.

Financiën
Voor het opstellen van de gebiedsvisie Zuidwestelijk kwadrant, de diverse inrichtingsplannen en de fysieke uitvoering is bij vaststelling van de Uitvoeringsagenda in februari 2023 een budget beschikbaar gesteld van € 6,7 mln.

Risico’s
1. De inrichtingsplannen worden uitgewerkt binnen het gemeentelijk budget. Als dit ontoereikend is vanwege oorzaken zoals significante prijsstijgingen of aanvullende wensen, zal het college van B&W een voorstel doen hoe daar mee om te gaan.

2. Voor het verplaatsen van parkeerplaatsen dient de parkeerbalans en/of het alternatief op orde te zijn. In de Bereikbaarheidsagenda Binnenstad wordt hier nader invulling aan gegeven. Als dit niet tijdig georganiseerd is, kan dit leiden tot vertraging in de uitvoering van de inrichtingsplannen.

Vervolg
Na vaststelling door de gemeenteraad is deze gebiedsvisie kaderstellend voor de verdere uitwerking van de inrichtingsplannen. De uitwerking van het vraagstuk parkeren is op basis van de Bereikbaarheidsagenda Binnenstad, begin 2025.

Ossenmarkt en omliggende straten
- Het eerste inrichtingsplan voor de openbare ruimte betreft de Ossenmarkt en de direct omliggende straten. Start najaar 2024 tot medio 2025. De aanpak rond de Peperbus leidt tot een groener en autoluw verblijfsgebied met accent op onze historie en ruimte voor bezoekers. Verwachte aanleg is eind 2025/begin 2026.

Eekwal en Jufferenwal
- Het tweede inrichtingsplan voor de openbare ruimte betreft de Eekwal en de Jufferenwal. Start begin 2025 tot medio 2025. De aanpak leidt tot een groener leefgebied dat beter aansluit op de Singelstructuur en met een afname van doorgaand verkeer. Verwachte aanleg is eind 2026/begin 2027.

Tijdelijke maatregelen rijbaan Eekwal
- Gemeente is in gesprek met omwonenden over de tijdelijke maatregelen. Het college van B&W besluit binnenkort welke tijdelijke maatregelen voorafgaande aan de definitieve herinrichting van de Eekwal worden gerealiseerd en zal de gemeenteraad daarover informeren.

Openbaarheid
Deze beslisnota en alle bijlagen zijn openbaar.

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

burgemeester, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer